

מרץ, 2024

תכנית ות"ת לתמיכה בהעסקת חוקרים מצטיינים במעמד חוקר (חמישה מחזורים: תשפ"ד-תשפ"ח)

הקדמה

הפונקציה של חוקר המועסק במסלול שונה מהמסלול הרגיל של חברי הסגל הבכיר קיימת במוסדות מחקר אקדמיים מובילים בעולם תחת שמות שונים (Non-Faculty Research Scientist, Research Associate, Staff Scientist), כמו גם באוניברסיטאות מחקר בארץ. חוקר במסלול זה הינו מדען בעל רקורד מחקרי מוכח, הפועל בצמוד ובכפוף לראש הקבוצה/מעבדה (PI), מסייע בקידום המחקר, עוזר בתכלול עבודת המעבדה (קשרים בינ"ל, ליווי סטודנטים, פיתוח והפעלה של ציוד ומערכות מורכבות), ושותף בכתיבה של מאמרים והגשות למענקים. חוקר כאמור יכול להיות מועסק בחוזה זמני או במסלול עם דרגות קידום מוגדרות ואפשרות למתן קביעות.

מטרת תכנית ות"ת זו הינה לסייע להעלות את התפוקה המחקרית הישראלית האיכותית על ידי עיבוי המערך המחקרי ומינוף איי מצוינות באמצעות העסקת חוקרים מצטיינים במעבדות מחקר נבחרות. באופן עקיף, תוכל התכנית גם לעזור במשימה של "החזרת מוחות" ו"ייבוא מוחות", שכן היא תייצר אופציה אטרקטיבית למסיימי פוסט-דוקטורט בחו"ל, ואפיק השתלבות נוסף בפעילות מחקרית באקדמיה הישראלית עבור חוקרים מצטיינים.

תנאי סף

תוכל להגיש מועמדים לתכנית כל אוניברסיטת מחקר המתקצבת על ידי ות"ת.

מאפייני התכנית

1. קהל היעד של התכנית הינו בעלי תואר שלישי, המעוניינים להיקלט במעבדות/קבוצות מחקר כחוקרים בהתאם לתנאים המפורטים מטה. המועמדים צריכים להיות בעלי יכולת מחקרית מוכחת (פרסומים, זכיה במלגות, מענקים, פרסים וכדומה), וידע נרחב בתחום התוכן של המעבדה/תשתית המחקר הרלבנטית. החוקרים יוכלו להיות מועסקים במשרה מלאה, או בחצי משרה, וזאת כדי לאפשר, בין היתר, הרחבה של תכנית מורה-חוקר¹ (יובהר כי מכל מקום, אין חובה כי חוקר המועסק בחצי משרה יועסק בחצי משרה בתיכון).
2. כל אוניברסיטה העומדת בתנאי הסף תוכל להגיש מועמדים במשרה מלאה או בחצי משרה בהיקף של עד 10 משרות מלאות בשנה.
3. בהתאם למדיניות מל"ג/ות"ת בנושא שוויון מגדרי, יש לעשות מאמץ להגיש מספר שווה של נשים וגברים לתכנית. במידה ולא נמצאו מועמדות מתאימות, יתבקש המוסד להביא דברי הסבר נלווים.

¹ תכנית מורה-חוקר מציעה למדענים בעלי תואר שלישי מסלול העסקה ארוך-טווח המשלב המשך מחקר באוניברסיטה עם הוראת מדעים בתיכונים. מטרת התכנית היא לחזק את מעבדות המחקר ולפתח קשרי קהילה-אקדמיה בד בבד עם הגדלת מספר המורים בתחומי המדעים, ובכך את מספר התלמידים הבוחרים בהגברת המקצועות המדעיים. התכנית כיום פועלת באוניברסיטה העברית, בשת"פ עם עיריית ירושלים וקרן טראמפ. פרטים נוספים: [זוה הוועדה להגדלת מספר הסטודנטים במקצועות ההיי-טק האקדמיים של ות"ת](#) (עמ' 21, ו-63)

4. הליך השיפוט:

- 4.1 ועדת שיפוט: לקראת המחזור הראשון של התכנית, כל אוניברסיטה שרצתה להשתתף העבירה שמות וקורות חיים של 2-4 סוקרים שמהווים מעריכים פוטנציאליים מטעמה לכל שנות התכנית. הסוקרים נדרשו לעמוד בקריטריונים של מל"ג/ות"ת למינוי ועדות שיפוט, כולל חתימה על טופס ניגוד עניינים ושמירת סודיות כמקובל (בשים לב לדרישה לאיזון תחומי, מגדרי ומגזרי ולגיוון ותחלופה בין החברים המכהנים). רשימת הסוקרים הובאה לאישור ות"ת. יו"ר ות"ת, אשר משמש כיו"ר ועדת השיפוט לתכנית, ירכיב ועדת שיפוט לכל מחזור הגשה ע"י בחירה של מינימום 1 מקסימום 2 סוקרים מכל מוסד, מתוך הרשימה אשר אושרה ע"י ות"ת, וזאת בהתחשב בתחומים הרלוונטיים לשיפוט המועמדים שיוגשו לבחינת הוועדה באותו המחזור. הבקשות של כל מוסד לא יידונו ע"י הסוקרים שהוצעו ע"י אותו המוסד. הוועדה תפעל בהתאם לנוהל ות"ת/מל"ג לעבודת ועדות שיפוט/היגוי מטעמה, ועבודתה תרוכז ע"י אגף אסטרטגיה ובינלאומיות.
- 4.2 בחירת הזוכים: הזוכים ייבחרו על בסיס קריטריונים של מצוינות מדעית והתאמתם למעבדה/קבוצת המחקר אליה הם מיועדים להשתייך במהלך תקופת המענק ופוטנציאל התרומה שלהם לפעילות המעבדה/קבוצת המחקר.

5. תנאי ההעסקה:

- 5.1 המוסדות הזוכים יקבלו תמיכה להעסקת החוקר לתקופה מקסימלית של 5 שנים. עם הודעת הזכייה, ימציא המוסד למועמד הזוכה כתב מינוי לשנתיים לפחות במסלול או כתב התחייבות חתום על ידי רקטור האוניברסיטה/סגן נשיא למחקר כי המוסד יעסיק את החוקר לתקופה של שנתיים לפחות, בהתאם למתווה התמיכה המופיע בתכנית ות"ת. כמו כן יתחייב המוסד כי במקרה בו החוקר הראשי לא יוכל להתחייב לגבי מימון העלויות, תישא האוניברסיטה גם בעלויות החוקר הראשי. אם יבחר המוסד בהמשך העסקת החוקר במסגרת תכנית זו, מעבר לכתב המינוי הראשוני, ימציא המוסד כתב מינוי או כתב התחייבות מהמוסד, כאמור לעיל, ליתר זמן ההעסקה.
- 5.2 החוקר יועסק על ידי האוניברסיטה בהתאם לתנאי התכנית שפורטו לעיל, ובלבד שיועסק אך ורק במסלולים הקיימים במוסד והמאושרים להעסקה ע"י ות"ת והממונה על השכר.
- 5.3 החוקר אינו מועסק כיום בתפקיד דומה במוסד, קרי כאשר מימון עלות ההעסקה נעשה במשותף על ידי המוסד ועל ידי החוקר הראשי, במתווה של חוזה באורך שנתיים לכל הפחות הניתן לחידוש. בשנת התכנית הראשונה תתאפשר הגשה של מועמדים שהעסקתם במוסד בתפקיד דומה החלה ממועד החלטת ות"ת, 15.3.2023. לאחר שנת התכנית הראשונה תתאפשר הגשה של מועמדים שהעסקתם במוסד בתפקיד דומה החלה עד שנה ממועד ההגשה למחזור על מנת לאפשר רצף העסקה.
- 5.4 החוקר יידרש להתחיל את עבודתו בתחילת השנה האקדמית תשפ"ה, או לכל המאוחר במהלך הסמסטר הראשון ולא יאחר מתחילת הסמסטר השני.
6. במסגרת פעילות התכנית, יידרשו המוסדות להגיש דיווחים הכוללים נתונים המעידים על שיפור ביצועי המעבדות/קבוצות מחקר שגייסו חוקר כאמור, בהתאם לדרישות ות"ת, וכן דיווח כספי חתום על ידי מנהל הכספים של האוניברסיטה ([מצ"ב נספח א](#)).

תמיכה תקציבית

1. תמיכת ות"ת בעלות ההעסקה של חוקר בתכנית תעמוד על מקסימום 116 אלף ₪ בשנה המהווים שליש מעלות שכר שנתית של 350 אלף ₪ (עלות זו כוללת גם תוספת להשתתפות בכנסים, שלצורך החישוב נאמדת על בסיס עלויות הקק"מ של חברי סגל בדרגת מרצה בכיר²). כלומר: תמיכה מקסימלית של 580 אלף ₪ (ל-5 שנים). יתר עלות השכר תמומן ע"י האוניברסיטה והחוקר הראשי (ראו פירוט בנספח ב').
2. אין מניעה שהמוסד יממן במלואם את שני שליש עלות ההעסקה (אם יש רצון מוסדי לקדם ולחזק מעבדות מסוימות), אך המצב ההופכי בו החוקר הראשי מממן שני שליש מעלות ההעסקה מ"כסף רך" בלבד אינו קביל. בכל אופן, חלקו של החוקר הראשי לא יעלה על שליש מעלות ההעסקה המפורטת בסעיף 1 לעיל.
3. במידה והמוסד מעוניין להגדיל את השכר השנתי של החוקר, הפער ימומן על ידי המוסד ו/או החוקר הראשי.
4. על חוקרים בחצי משרה יחולו אותם תנאים שלעיל, אך היות שהיקף העסקתם במשרה האקדמית הוא 50% בלבד, הרי שאומדן עלות העסקתם קטן ל-175 אלף ₪ לשנה ותמיכת ות"ת תקטן בהתאם לסך של 58 אלף ₪ בשנה.
5. במידה ובמסגרת תכנית זו ייקלט חוקר שהוא עולה או תושב חוזר העומד בתנאי [משרד העלייה והקליטה](#), המוסד יהיה זכאי לסבסוד נוסף ממשרד העלייה והקליטה, בכפוף לאישור תקציב התכנית ועמידה בתנאי הזכות לסיוע (מצ"ב נספח ג': עקרונות התכנית של משרד העלייה והקליטה).
6. כספי התמיכה יועברו למוסדות מהם מגיעים הזוכים בעבור קליטת החוקרים שהוגשו, והמוסד יהיה אחראי על ניהולם השוטף.
7. בשנת הפעילות הראשונה, תשפ"ד, תתמוך ות"ת בהעסקת חוקרים, העונים לפרופיל האמור, בהיקף של עד 40 משרות מלאות בשנה סה"כ בכל אוניברסיטאות המחקר המתוקצבות. משרד העלייה והקליטה יתמוך בהיקף של עד 20 משרות עבור חוקרים שימצאו כזכאים לסיוע.
8. בעניין תנאי ההעסקה והשכר יש לפעול בהתאם להנחיות ות"ת והממונה על השכר הרלבנטיות.

נהלי הגשה

- הגשת רשימת הבקשות לתמיכה תיעשה ע"י רקטור האוניברסיטה/סגן נשיא למחקר, בהתאם להנחיות המפורטות מטה.
1. כל מוסד יגיש רשימת מועמדים מלאה, הכוללת עד 10 מועמדים כשהם מדורגים על פי סדר עדיפות מוסדי, בטבלה מרכזת ([בקובץ Excel המצ"ב: נספח ד'](#)). הוועדות יתחשבו בדירוג זה, אך אינן מחויבות לפעול על פיו.
 2. ההגשה תכלול את תיקי המועמדים המלאים בפורמט PDF לא סרוק (קובץ אחד בלבד לכל תיק מועמד. מבנה שם הקובץ: "מספר סידורי_שם המועמד_תחום מחקר").
 3. תיק המועמד יכלול את המסמכים שלהלן לפי הסדר הבא:
 - מכתב בקשה מנומק חתום על ידי המועמד.
 - מכתב חתום ע"י הרקטור/סגן נשיא למחקר ובו פירוט שיקולי האוניברסיטה בהגשת המועמד ואישור כי האוניברסיטה מתחייבת לקלוט את החוקר בהתאם לתכנית כמפורט לעיל.
 - קורות חיים, לרבות רשימת פרסומים מלאה (וקישורים למאמרים היכן שניתן), זכייה במלגות, מענקים, פרסים וכדומה.
 - עותק של תעודת הדוקטורט של המועמד.
 - מכתב המלצה/בקשה מנומק מהחוקר הראשי המעוניין לקלוט את המועמד במעבדה.

² מתבסס על אומדנים לעלות ההעסקה בתכניות מלגות הסגל וקליטת מדענים עולים בהן ות"ת משתתפת.

- 2-3 מכתבי המלצה חתומים מחברי סגל בכירים בתחומו של המועמד. הפנייה לממליצים תיעשה על ידי רקטור/סגן נשיא למחקר באוניברסיטה, הדיקן או ראש המחלקה הרלוונטית, ולא על ידי המועמד עצמו. ההמלצות יהיו ייעודיות לתכנית זו. לא יתקבלו המלצות למלגות אחרות, חוות דעת כלליות, המלצות למינוי/העלאה בדרגה או המלצות לכל מטרה אחרת. ההמלצות יהיו ממוסדות מחוץ למוסד המגיש, ולכל היותר בנות שנתיים. כמו כן, יש להוסיף בדף נפרד, לגבי כל אחד מן הממליצים, רקע קצר על פועלו האקדמי, המוסד בו הוא מלמד/חוקר, ופירוט קצר על הקשר בין הממליץ למועמד.

תאריכי הגשה

את תיקי המועמדים לתמיכה יש להגיש **עד יום ראשון 12.5.2024** דרך [המערכת הממוחשבת להגשת מלגות](#) בתיקיית "תמיכה בהעסקת חוקרים מצטיינים במעמד חוקר".

במידת הצורך, לשאלות או לקבלת שם משתמש וסיסמה, ניתן לפנות לנועה זמר, רכזת בכירה באגף אסטרטגיה ובינלאומיות בות"ת, במייל: noaz@che.org.il.

נספח ב'

חוקרים בתכנית - עלויות העסקה (אומדן) ומימון

סה"כ	שנה ראשונה	שנה שניה	שנה שלישית	שנה רביעית	שנה חמישית	
1,750,000	350,000	350,000	350,000	350,000	350,000	אומדן עלות העסקת חוקר בתכנית (מ)
580,000	116,000	116,000	116,000	116,000	116,000	תמיכת ות"ת
1,170,000	234,000	234,000	234,000	234,000	234,000	השתתפות המוסד והחוקר

חוקרים עולים או תושבים חוזרים בתכנית - עלויות העסקה (אומדן) ומימון

סה"כ	שנה ראשונה	שנה שניה	שנה שלישית	שנה רביעית	שנה חמישית	
1,750,000	350,000	350,000	350,000	350,000	350,000	אומדן עלות העסקת חוקר בתכנית (מ)
580,000	116,000	116,000	116,000	116,000	116,000	תמיכת ות"ת
585,000	117,000	117,000	117,000	117,000	117,000	תמיכת משרד העלייה והקליטה*
585,000	117,000	117,000	117,000	117,000	117,000	השתתפות המוסד והחוקר

*לתקופה מקסימלית של 5 שנים לעולים חדשים ו-4 שנים לתושבים חוזרים

מרץ, 2024

נספח ג'

תכנית לעידוד קליטת חוקרים עולים ותושבים חוזרים באקדמיה

במעמד חוקר

רקע

בשנת 2019 פנה המרכז לקליטה במדע לות"ת בבקשה לבחון אפשרות לפתיחת תכנית חדשה לקליטת מדענים באוניברסיטאות במעמד חוקר עמית, לאור ירידה בכמות המדענים העולים והתושבים החוזרים הנקלטים במשרות חוקר באקדמיה. הפניה נערכה לאחר פגישה עם מעל ל 100 מדענים ישראלים השוהים בחו"ל בתקופת פוסט-דוקטורט המתקשים לחזור לישראל למשרה באחת האוניברסיטאות. במקביל נערכה פגישה עם סגני הנשיאים למחקר באוניברסיטאות שהביעו עניין בתכנית שכזו. לבקשה צורף מתווה של תכנית ל 5 שנים שעבר במהלך השנים עיבוד והתאמה.

מטרת התכנית לתת מענה לצורך בהרחבת אפשרויות הקליטה של מדענים עולים ותושבים חוזרים בעלי ניסיון באקדמיה ובמוסדות מחקר ציבוריים, כחוקרים בעלי מעמד מוסדר ויציב עם אופק תעסוקתי, ועם זאת ללא תלות בקבלת תקן קביעות (תקנים שמספרם מצומצם מאוד).

הפניה באה על בסיס השתתפותה ההיסטורית של ות"ת בתכנית קמ"ע א' שנסגרה, והשתתפותה הנוכחית של ות"ת בתכנית קמ"ע ב' שמס' המדענים הנקלטים בה נמוך מאוד עקב תנאי התוכנית וההתניה שהמדען ייקלט בסופה כחוקר בתקן קביעות.

מאפייני התכנית ותנאיה

1. קהל היעד של התכנית הינו מדענים עולים ותושבים חוזרים בעלי תואר שלישי ומעלה, בעלי יכולת מחקרית מוכחת, המעוניינים להיקלט במעבדות מחקר באחת מהאוניברסיטאות בישראל.
2. המדען יענה להגדרת מדען עולה או תושב חוזר שזכאי לסיוע המרכז לקליטה במדע של משרד העלייה והקליטה, בהתאם לנהלי המשרד. בדיקת זכאות המועמד תעשה ע"י המוסד למול המרכז לקליטה במדע, לפני הגשתו.
3. על המדען להיות בתקופת הזכאות בעת התחלת העסקתו משמע ביום זה לא חלפו יותר מ-3 שנים מיום עלייתו, או שנתיים מיום חזרתו לארץ.
4. המדען לא הועסק קודם לכן בסיוע כספי של המרכז לקליטה במדע מעבר לחצי שנה.

5. הגשת המועמדים לתכנית תעשה ע"י אוניברסיטאות המחקר במסגרת קול קורא שיפורסם ע"י הות"ת.
6. המועמדים ייבחנו ע"י ועדת שיפוט מקצועית של הות"ת בתהליך תחרותי על בסיס מצוינות מדעית.
7. עם הודעת הזכייה, ימציא המוסד למדען כתב מינוי לשנתיים לפחות או כתב התחייבות מוסדי בהתאם למפורט בסעיף 5.1 בתנאי ההעסקה בקול הקורא. אם יבחר המוסד בהמשך העסקת החוקר במסגרת תכנית זו, מעבר לכתב המינוי הראשוני, ימציא המוסד כתב מינוי או כתב התחייבות מהמוסד ליתר זמן ההעסקה.
8. התמיכה בעלות ההעסקה של המדען בתכנית תחושב לפי עלות שכר שנתית של 350 אלף ₪ (עלות זו כוללת גם תוספת להשתתפות בכנסים, שלצורך החישוב נאמדת על בסיס עלויות הקק"מ של חברי סגל בדרגת מרצה בכיר) כמפורט בסעיף 1 בתמיכה תקציבית בקול הקורא.
9. יתר תנאי התכנית – בהתאם לתנאים שיגודרו בקול קורא.

מבנה מימון

1. משרד העלייה והקליטה יממן חצי מסכום השתתפות המוסד וחצי מסכום השתתפות החוקר כך שמבנה המימון יעמוד על כ 33% ות"ת, 33% משרד העלייה והקליטה ו 33% המוסד והחוקר.
2. הסיוע יינתן לתקופה מקסימלית של 5 שנים לעולים חדשים ו-4 שנים לתושבים חוזרים
3. חלקו של משרד העלייה והקליטה יועבר ישירות למוסד הקולט בכפוף לקבלת כתב מינוי ארעי ובתהליך שיתואם מול הות"ת.

התכנית תאפשר הגדלת אפשרויות הקליטה ופתיחת אופק תעסוקתי עם תנאי העסקה ברורים ויציבות למשך 5 שנים לפחות – זמן מספק להתגבר על אתגרי הקליטה, להוכיח את יכולותיהם, להתבסס בעולם המחקר ולתרום למערך המו"פ בישראל.

מימון החוקרים מותנה באישור ועדה ובזמינות תקציבית.

בברכה,

גרנית בן-עזרא זינגר
מנהלת המרכז לקליטה במדע